

Het Wolfsplateau als overwinteringsgebied voor ganzen

Seizoenen 2018/2019 en 2019/2020

Willem Vergoossen

Colofon

© Stichting Koekeloere 2020

Stichting Koekeloere, Hofstraat 7, 6019CB Wessem

info@stichtingkoekeloere.nl

www.stichtingkoekeloere.nl

Men gelieve dit rapport te citeren als: Vergoossen, W., 2020. Het Wolfsplateau als overwinteringsgebied voor ganzen. Seizoenen 2018/2019 en 2019/2020. Stichting Koekeloere, Wessem.

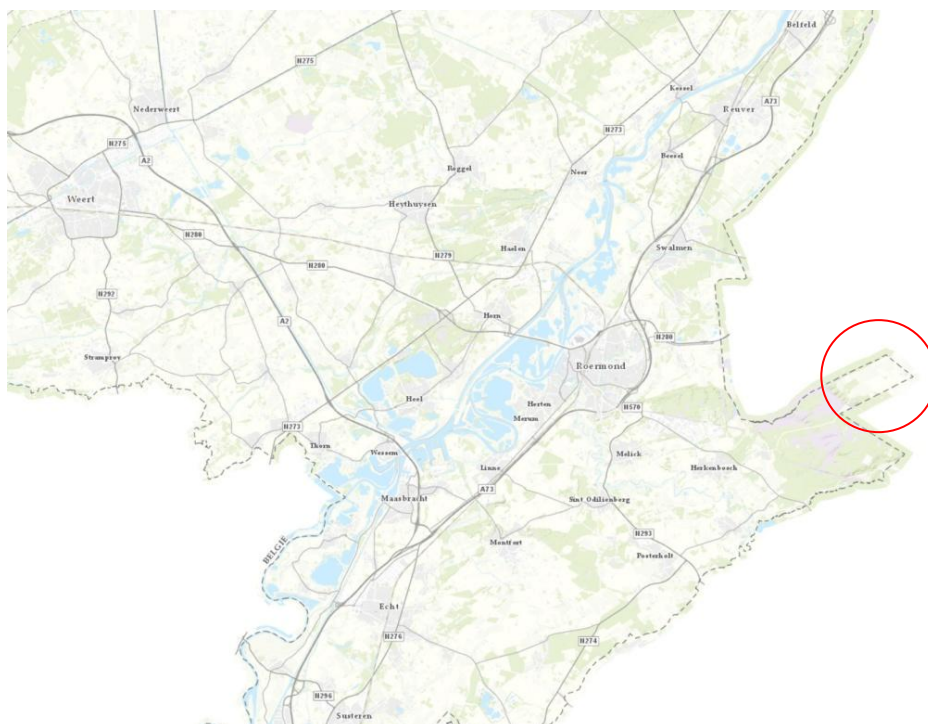
Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar worden gemaakt dmv druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande toestemming van Stichting Koekeloere.

Inleiding

Binnen het Nationaal Park De Meinweg vormt het Wolfsplateau een uitgelezen plek voor met name overwinterende Kolganzen en Toendrarietganzen. Om meer duidelijkheid te krijgen over welke aantallen hier gedurende de winter verblijven zijn in de seizoenen 2018/2019 en 2019/2020 telkens binnen een periode van zes maanden wekelijks tellingen uitgevoerd. Daarbij is tevens aandacht besteed aan het terreingebruik en aan ganzen met gecodeerde kleurhalsbanden. Van zowel Toendrarietgans, Kolgans en Grauwe gans zijn tijdens beide telseizoenen een of meerdere waarnemingen gedaan van zulke vogels. In het navolgende worden deze waarnemingen verder besproken. De bijbehorende 'levensverhalen' zijn ontleend aan de site van www.goose.org

Gebied

Het Wolfsplateau is een 240 ha groot (deels voormalig) landbouwgebied aan de noordoostkant van het NP De Meinweg (*kaart 1A/B*). Het wordt daar aan de noord- en zuidkant grotendeels omgrensd door het beboste grondgebied van de Duitse Kreisen Viersen en Wegberg. In de noordoosthoek is aan de Duitse kant aansluitend een ongeveer 40 ha groot akkerbouwgebied aanwezig. Deze periferie is sinds 2020 van belang omdat hier op amper 1km afstand van de grens inmiddels vier megawindmolens (208 m hoog) zijn verzezen.

Esri Nederland, Community Map Contributors

Kaart 1A/B: Het Wolfsplateau. Ligging van het Wolfsplateau t.o.v de Midden-Limburgse Maasplassen (1A). Detailopname van het Wolfsplateau (1B) met rechtsboven, in geel, de locatie van vier windmolens die sinds 2020 op Duits grondgebied staan.

Het grondgebied van het Wolfsplateau is voor de helft in gebruik als (deels) natuurlijk beheerd grasland, dat van april tot in november begraasd wordt door een grote kudde Limousin-runderen. Op de overige hectares vindt teelt van diverse akkerbouwgewassen plaats. In 2018 (*opname 25 september 2018*) ging het hierbij om respectievelijk 44 ha suikerbiet, 44 ha mais, 12 ha cultuurgras, 10 ha bonen en 5 ha bladramanas en in 2019 (*opname 7 oktober 2019*) om 35 ha aardappelen, 22 ha cultuurgras/weiland, 22 ha mais, 11 ha asperges, 11 ha suikerbiet en 9 ha onbepaald (*reeds geploegd op opnamedatum*).

Methode

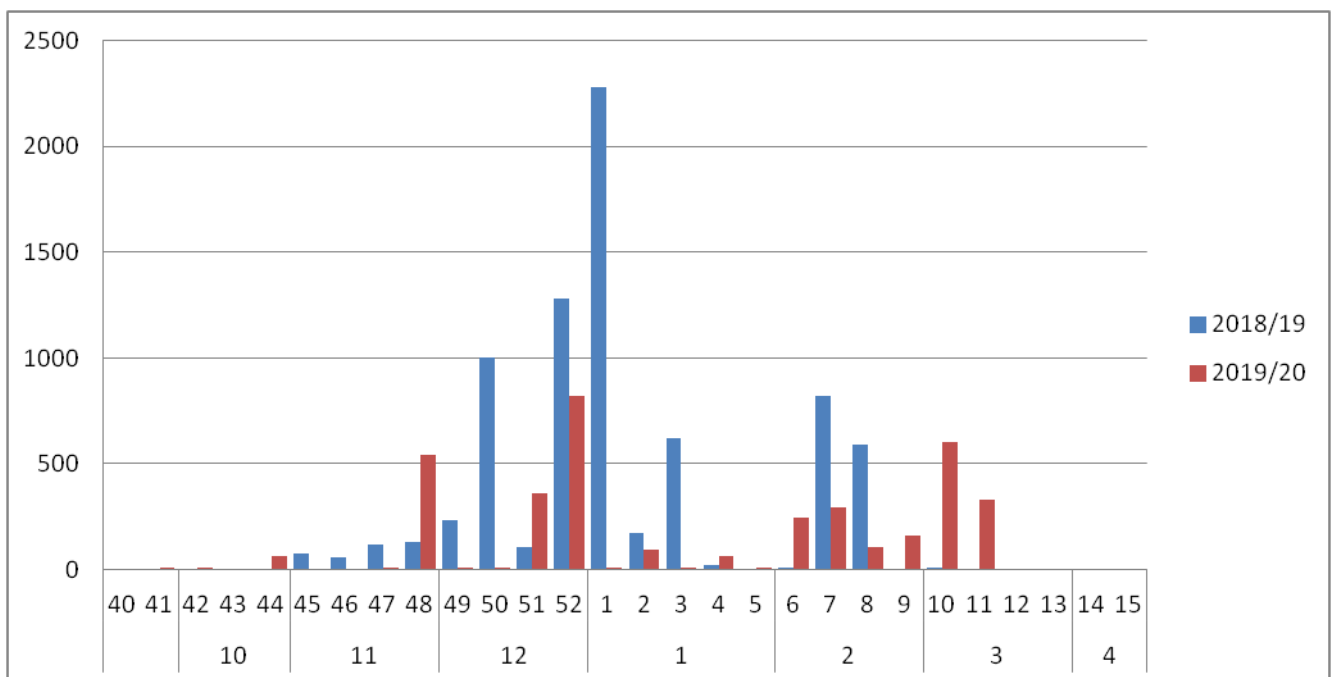
De basis van dit onderzoek vormen de wekelijkse tellingen die in beide seizoenen telkens zijn uitgevoerd vanaf begin oktober tot en met eind maart. In 2018/2019 zijn deze voor de volledigheid aangevuld met enkele tussentijdse tellingen door mijzelf en/of Albert Kleibeuker.

Bij elke telling is geprobeerd om het aantal ganzen tot op individu-niveau te bepalen. Bij grote groepen is het totaal aantal vastgesteld door telkens clusters van 10 exemplaren af te passen. Deze werkwijze is bij elke grote groep minimaal drie keer herhaald om een zo nauwkeurig mogelijk aantal te verkrijgen.

Resultaten

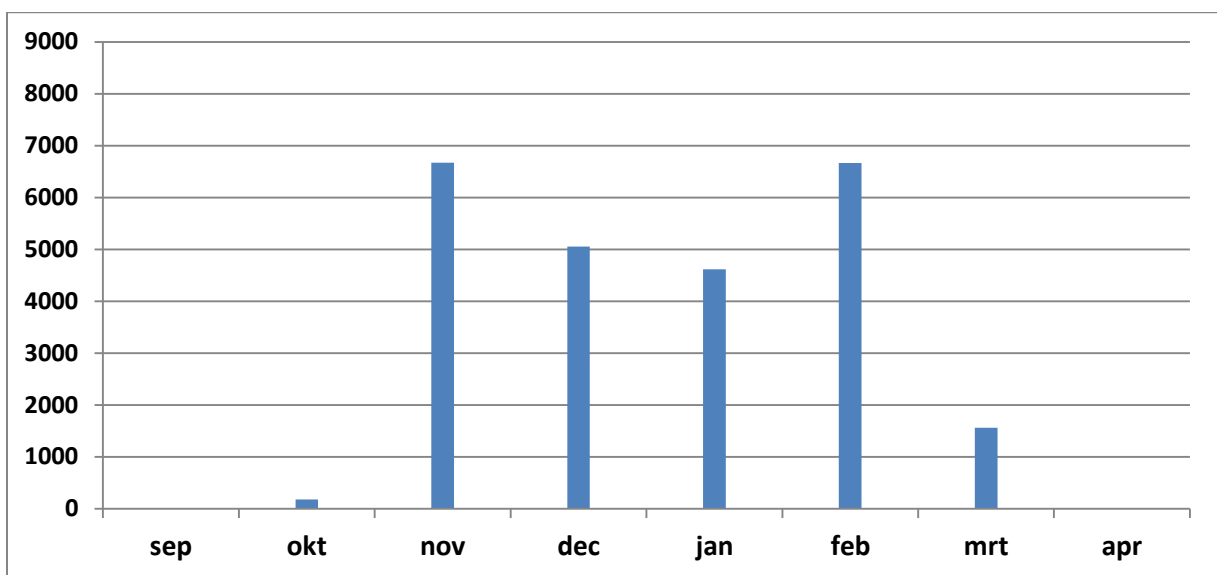
1.1. Kolgans (*Anser albifrons*)

In **seizoen 2018/2019** is op 7 oktober de eerste overtrekkende groep Kolganzen van dat najaar over Noord-Limburg gemeld en op 12 oktober vindt er al behoorlijke doortrek in het Midden-Limburgse Maasplassengebied plaats. Trektellers noteren de eerste doortrekkers voor de Meinweg op 9 (1 ex.), 15 (6 ex.) en 16 oktober (13 ex.). Het duurt vervolgens tot 7 november voordat de eerste groep pleisteraars op het Wolfspplateau ontdekt wordt.

Figuur 1: Aantallen pleisterende Kolganzen op het Wolfspplateau in seizoen 2018/2019 en 2019/2020 per week.

Tot eind december gaat het op het Wolfsplateau, met een eenmalige uitschieter op 12 december (780 ex.), per telling om hooguit 180 Kolganzen (*figuur 1*). Eind december/begin januari piekt het aantal plotseling tot zelfs 2280 exemplaren. Dit is echter van korte duur en tot halverwege februari zijn er vervolgens geen noemenswaardige aantallen aanwezig op het Wolfsplateau en dat is zeker opmerkelijk omdat in die periode in het Midden-Limburgse Maasplassengebied zeker geen sprake is van een plotselinge leegloop (*figuur 2*). Midden februari piekt het aantal Kolganzen op het Wolfsplateau nog enkele weken tot bijna 600 exemplaren en op 7 maart laten de twee laatste vogels van dit seizoen zich zien.

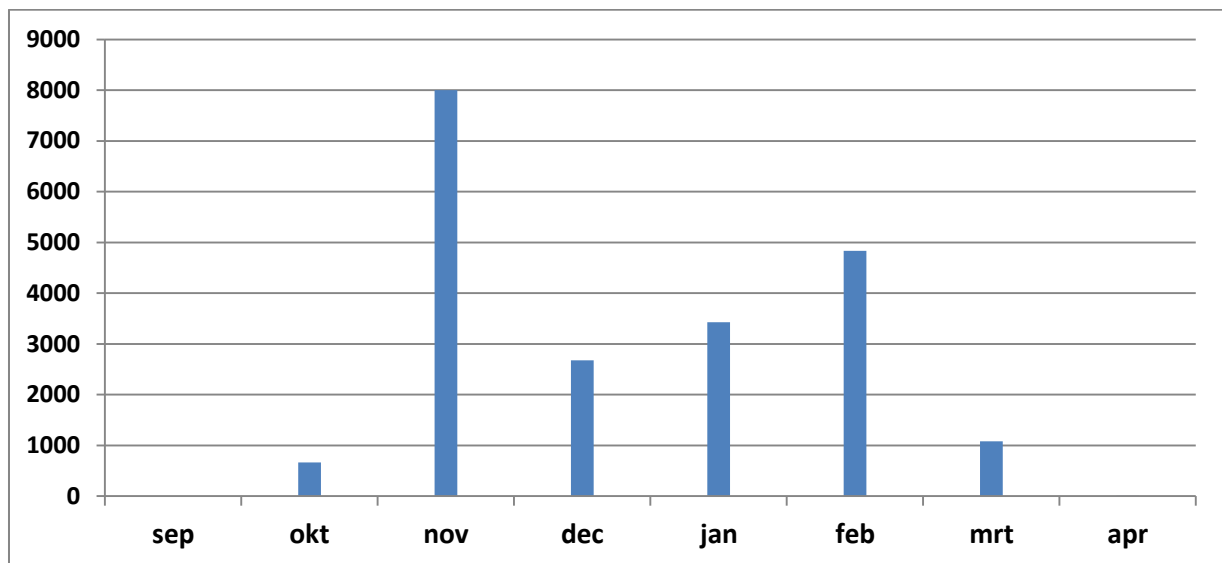
Figuur 2: Aantallen Kolganzen in het Midden-Limburgse Maasplassengebied (gebied 62, zijnde de Maas en alle grindgaten vanaf Rijkkel tot en met Ohé en Laak) tijdens de maandelijkse watervogeltellingen van SOVON, seizoen 2018/2019 (bron: SOVON).

In **seizoen 2019/2020** trekt de eerste najaarsgroep Kolganzen in onze provincie op 20 september over Milsbeek. Tijdens de Euro Bird Watch op 5 oktober worden door de telgroep op de Meinweg zowel een groep van 23 overtrekkende, als vier pleisterende Kolganzen op het Wolfsplateau gezien.

Tot eind november zijn er daarna amper Kolganzen in het gebied aanwezig (*figuur 1*) en pas vanaf midden december is er sprake van een min of meer regelmatige bezetting. Op 23 december piekt de soort eenmalig met 820 pleisterende exemplaren. Vanaf half februari zijn weer enkele honderden Kolganzen aanwezig,

met op 2 maart zelfs een kleine opleving met 605 dieren en tenslotte op 9 maart 330 exemplaren als afsluiter van dit seizoen.

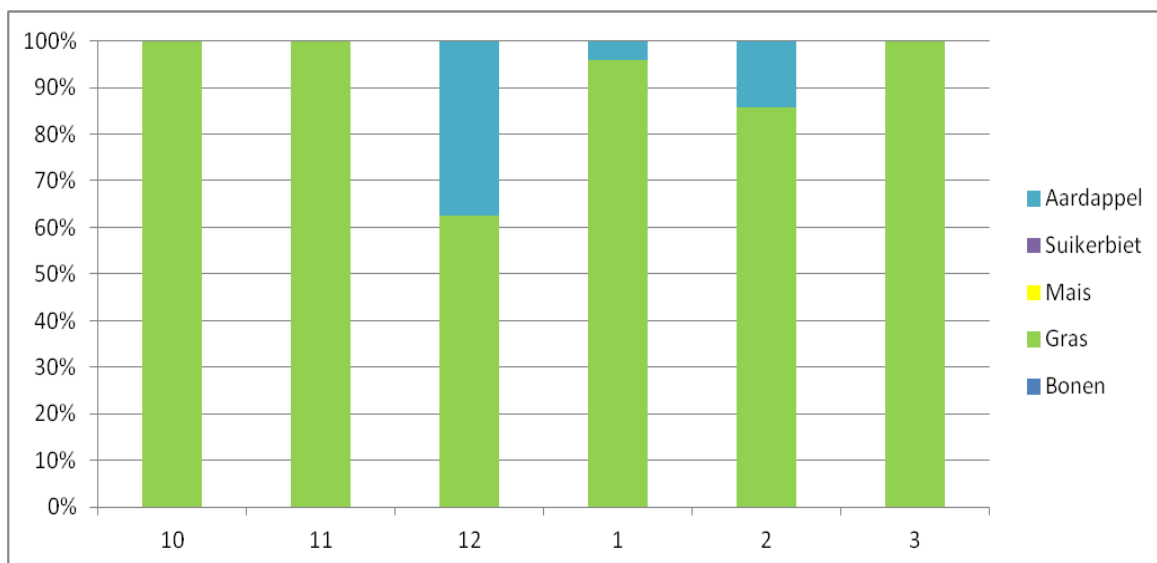
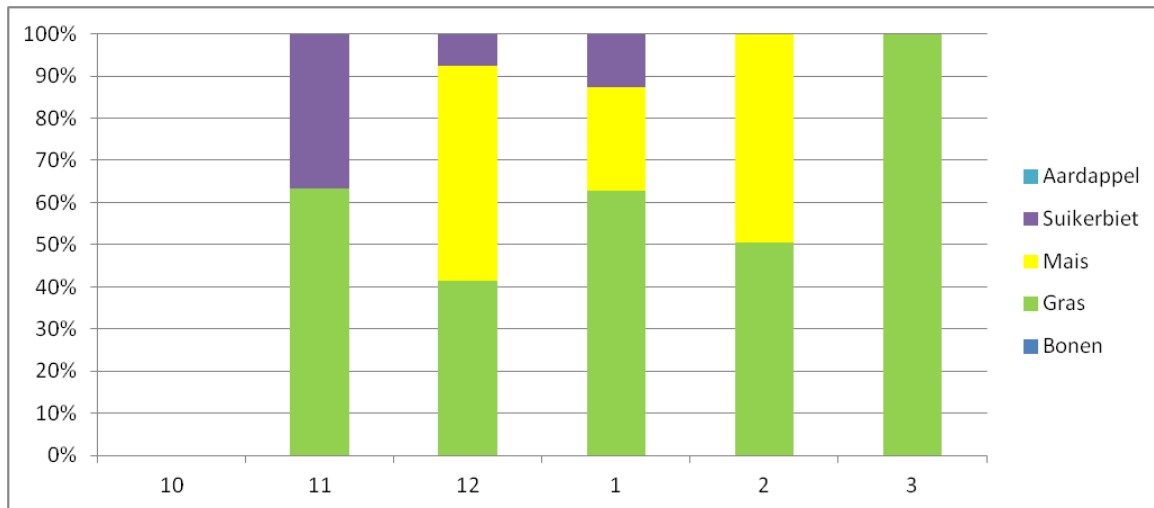
Het aantalsverloop in seizoen 2019/2020 in het Maasplassengebied ontwikkelt zich na een stormachtige start in november (*figuur 3*) redelijk parallel met dat op het Wolfsplateau. Er zijn in het hele telgebied - vergeleken met eerdere winters – aanzienlijk minder Kolganzen aanwezig. Vermoedelijk is de zeer zachte winter hier debet aan en zijn de dieren al vroeger dan normaal naar het oosten vertrokken (*Bron: Watervogeltellingen in Nederland Nieuwsbrief seizoen 2019/2020, nr 8, april 2020*).

Figuur 3: Aantallen Kolganzen in het Midden-Limburgse Maasplassengebied (gebied 62) tijdens de maandelijkse watervogeltellingen van SOVON, seizoen 2019/2020 (Bron: Sovon).

In beide winters pleisteren en foerageren de Kolganzen op het Wolfsplateau vooral op de graslanden (*figuren 4 en 5*). In wintermaanden lukt het groepen Wilde zwijnen om nagenoeg elke vierkante meter van deze grasgebieden volledig om te woelen. Ogenschijnlijk heeft dit echter geen negatieve invloed op het graasgedrag van de Kolganzen. In de winter 2018/2019 maken de Kolganzen daarnaast zeer regelmatig gebruik van de akkers met oogstafval van suikerbiet en mais, waarbij overigens alleen op de mais ook echt gevoerageerd wordt. In de navolgende winter 2019/2020 zijn beide gewassen weliswaar nog steeds aanwezig in het gebied, maar op een aanzienlijk kleiner areaal. Voor beide winters vergeleken gaat het om: suikerbiet 44 ha versus 11ha en mais 44 ha versus 22ha. De Kolganzen maken in de winter 2019/2020 echter geen gebruik van deze percelen en kiezen volledig voor een groot aardappelveld (35ha). Mogelijk hangen de perceelkeuzes voor suikerbiet en

aardappel voor een (belangrijk?) deel samen met verstoring en juist niet met aanwezigheid van potentieel voedsel. Ze foerageren namelijk niet echt op de resten van deze gewassen. Kolganzen mijden in beide winters om onbekende redenen de noordoosthoek van het Wolfsplateau.

Figuur 4: Gewasgebruik van de Kolganzen op het Wolfsplateau in de winters 2018/19 (boven) en 2019/20 (onder).

Op de cultuurgraslanden in de directe omgeving van de bebouwing worden nooit Kolganzen aangetroffen. In de winter 2019/2020 liggen de maisakkers bovendien aan de periferie van hun voorkeurspercelen en worden mogelijk daarom niet gebruikt. In de betreffende weken gedragen de Kolganzen zich veelal schuw en vliegen regelmatig op. Een directe, plaatselijke oorzaak voor dit gedrag en eventuele onrustfactoren

konden niet worden vastgesteld. Wellicht spelen de Wilde zwijnen hierbij nog een rol van betekenis.

In de regel komen de Kolganzen 's morgens vanuit het zuidwesten invliegen. Het betreft vogels die zowel in de Lus van Linne, maar vooral in het gebied Asseltse Plassen/Hanssum overnachten. Een Kolgans met halsband (lichtgroen R33) die op 7 en 15 november 2018 op het Wolfspplateau aanwezig was, is op 18 november 2018 eveneens nabij Hanssum afgelezen.

De Kolganzen hebben in onze regio een sterke binding met de voedselrijke graslanden en de grindgaten in het Maasdal. Hier verblijven ze niet alleen om te foerageren, maar ook om te baden en slapen. De watervogeltellingen in het Middenlimburgse Maasplassengebied (telgebied 62) geven zodoende een goede indicatie van het totaal aantal aanwezige Kolganzen in deze maanden (*figuren 2 en 3*). Hieruit volgt dat het Wolfspplateau in beide seizoenen met name van midden december tot midden januari duidelijk van belang is voor de in Midden-Limburg overwinterende Kolganzen. Zo vormt de tijdens de jaarwisseling 2018/2019 hier verblijvende groep van 2280 Kolganzen een aanzienlijk deel van de op dat moment in het hele Maasplassengebied getelde aantal. Eind december 2019 gaat het op het Wolfspplateau 'slechts' om 820 Kolganzen, maar ook die groep vormt een groot deel van de op dat moment in het hele Maasplassengebied getelde aantal Kolganzen.

Figuur: 5 Perceelgebruik van de Kolganzen gedurende de winters 2018/19 (boven) en 2019/20 (onder).

Legenda: Roze (suikerbiet), blauw (bladrammenas), donkergroen (gras-natuur), lichtgroen (gras-cultuur), geel (mais), lichtpaars (boon), lichtgrijs (asperge), donkergrijs (aardappel).

1.2. Kolganzen met halsbanden

Kolganzen lichtgroen R33

Deze vrouwelijke Kolganzen is op 7 januari 2014 te Maren-Kessel (Noord-Brabant) van ring en halsband voorzien. Ze overwintert sindsdien jaarlijks langs de Rijn in het gebied tussen het Nederlandse Spijk en het Duitse Wesel. Op 28 maart 2015 wordt ze afgelezen aan de rand van de Biebrza-moerassen in oostelijk Polen.

Op 7 en 15 november 2018 is R33 aanwezig op het Wolfsplateau en op 18 november 2018 in het Buggenumse Veld. De eerstvolgende melding is op 31 maart 2019 bij Pöldeotsa in het zuidwesten van Estland. In de winter 2019/2020 verblijft ze weerom langs de Rijn bij Kleef.

Kolgans zwart 2C3

Kolgans 2C3 betreft een mannetje dat op 27 oktober 2016 te Lith werd geringd en gehalsband. In de winter 2016/2017 blijft hij tot in november in het ringgebied aanwezig om vervolgens op 17 februari 2017 langs de Elbe bij Garz in Sachsen-Anhalt op te duiken. In winter 2017/2018 komt de eerste aflezing op 8 oktober uit de omgeving van Kirna in het centrum van Estland. Na een tweetal Nederlandse meldingen uit Gelderland en Overijssel blijkt 2C3 op 8 februari 2018 al weer op de terugweg te zijn en verblijft dan in het stroomgebied van de Weser bij Neuenhuntrorf in Niedersachsen.

In winter 2018/2019 komt de enige aflezing van het Wolfsplateau, waar hij op 19 december 2018 in een grote groep Kolganzen foerageert. In seizoen 2019/2020 overwintert 2C3 in Gelderland.

Kolgans zwart DR1

Man DR1 krijgt op 23 december 2012 bij Maren-Kessel zijn ring en halsband. Deze Kolgans duikt op 14 februari 2013 op bij de Molenplas - Stevensweert. De navolgende winters wordt hij in 2015/2016 in Nederland gezien, maar in alle andere jaren uitsluitend in Estland, Polen en de Duitse deelstaten Niedersachsen, Sachsen-Anhalt en Mecklenburg-Vorpommern. Eind december 2017 is DR1 aanwezig langs de Rijn bij Wesel en in februari 2018 laat hij zich aflezen rondom de Groote Peel bij Ospel en Meijel. Blijkbaar is Limburg goed bevallen, want in de navolgende winter vanaf 16 december 2018 tot en met 10 februari 2019 laat hij zich regelmatig aflezen in het Maasplassengebied. Op 22 februari 2019 is DR1 weer terug langs de Rijn ten zuiden van Wesel.

De enige melding van het Wolfsplateau is van 2 januari 2019 toen hij samen met zwart B3B in een groep van liefst 2280 Kolganzen liep te foerageren. In seizoen 2019/2020 is DR1 op 9 februari 2020 gezien in de Bouxweerd bij Buggenum. Daarna komen alle verdere meldingen uit Duitsland, Polen en Litauen.

Kolgans zwart B3B

Deze mannelijke Kolgans is op 1 januari 2018 bij Lith van een ring en halsband voorzien. In februari 2018 is hij diverse keren afgelezen aan de zuidkant van de Groote Peel en in april 2018 bevindt hij zich al weer in het zuidoosten van Estland. In winter 2018/2019 wordt B3B in november en december langs de Rijn tussen Kalkar

en Xanten afgelezen, en op 2 januari 2019 is hij éénmalig op het Wolfspplateau gezien. In de winter 2019/2020 verblijft B3B in Groningen en Friesland.

2.1. Toendrarietgans (*Anser fabalis*)

In het najaar van **seizoen 2018/2019**

zijn de eerste Limburgse

Toendrarietganzen op 29 september

tijdens trektellingen op de Hamert

genoteerd en op 10 oktober

verschijnen de eerste ook in het

Midden-Limburgse

Maasplassengebied. Net als bij de

Kolganzen duurt het even voordat de

eerste pleisteraars op het

Wolfspplateau verschijnen: op 5

november 200 exemplaren. Vanaf dan tot eind februari zijn nagenoeg voortdurend

honderden Toendrarietganzen aanwezig, met vanaf half december tot begin januari

meer dan 1000 exemplaren en een uitschieter van liefst 1590 exemplaren op 2

januari (figuur 6). Deze laatste datum valt samen met een ongekeerde piek bij de hier

eveneens pleisterende Kolganzen, waardoor op dat moment bijna 4000 ganzen op

het Wolfspplateau aanwezig zijn. Eind februari, nagenoeg tegelijkertijd met de

Kolganzen, zijn de Toendrarietganzen verdwenen.

In **seizoen 2019/2020** trekken kleine groepjes Toendrarietganzen al vanaf midden

september door in Noord-Limburg en op 3 oktober zien de trektellers de eerste 11

exemplaren over het Wolfspplateau naar zuid vliegen. Op 7 oktober is een groepje van

35 pleisteraars in het begrazingsgebied aanwezig en tot 2 maart zijn vervolgens

regelmatig enkele honderden Toendrarietganzen aan te treffen (figuur 6). Het

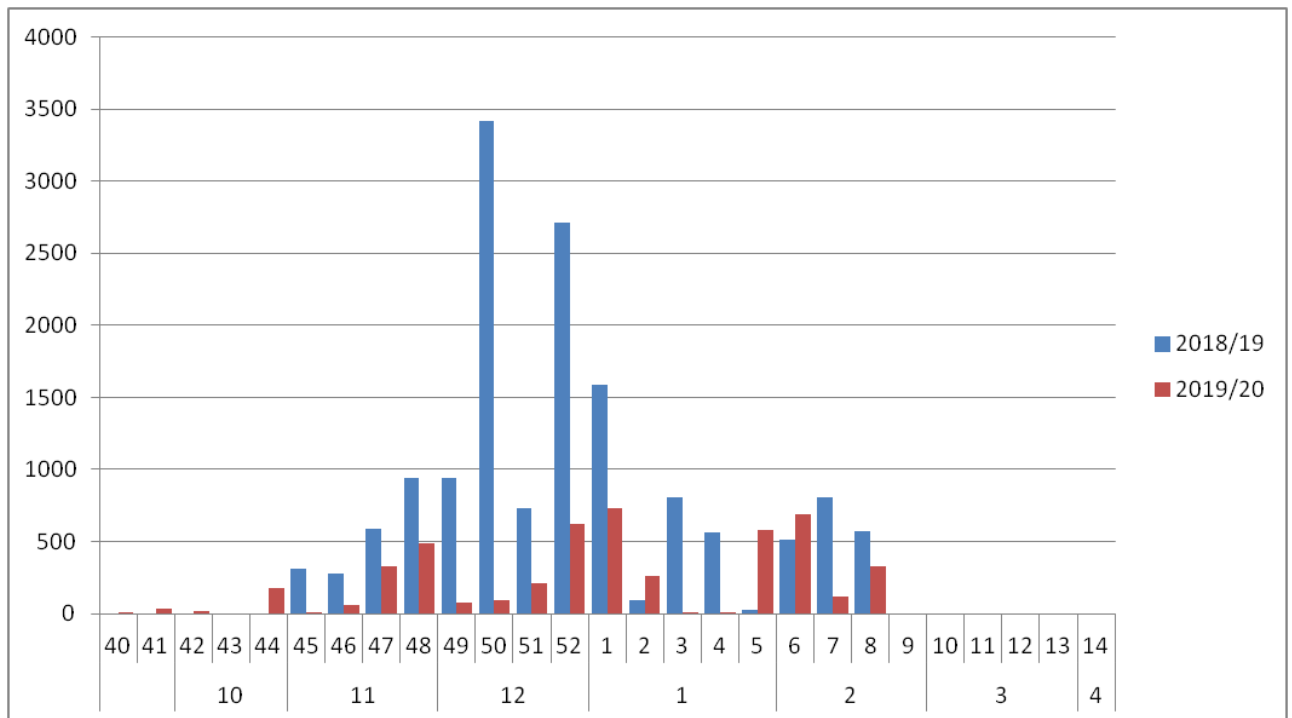
verloop laat enkele pieken zien eind november (485 ex.), eind december (620 ex.) en

begin februari (690 ex.).

Van enige aantallen is in het Maasplassengebied tot eind oktober amper sprake en

ook daarna is duidelijk dat grote groepen Toendrarietganzen deze winter hier

ontbreken. Dit in tegenstelling tot bijvoorbeeld het Peelgebied of de Hamert.

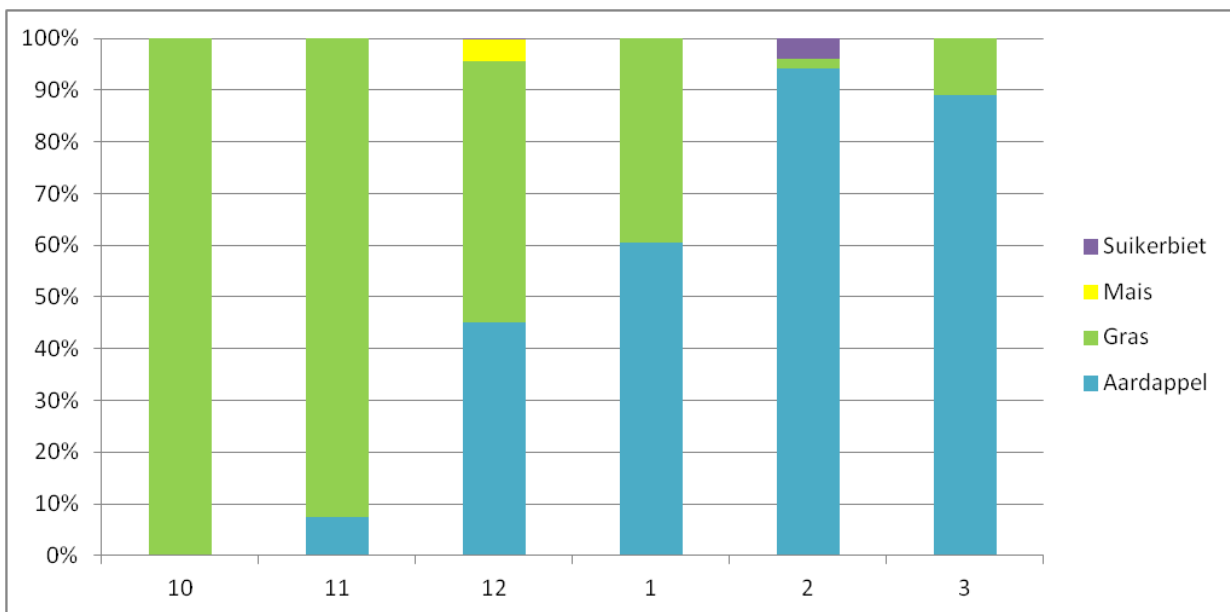
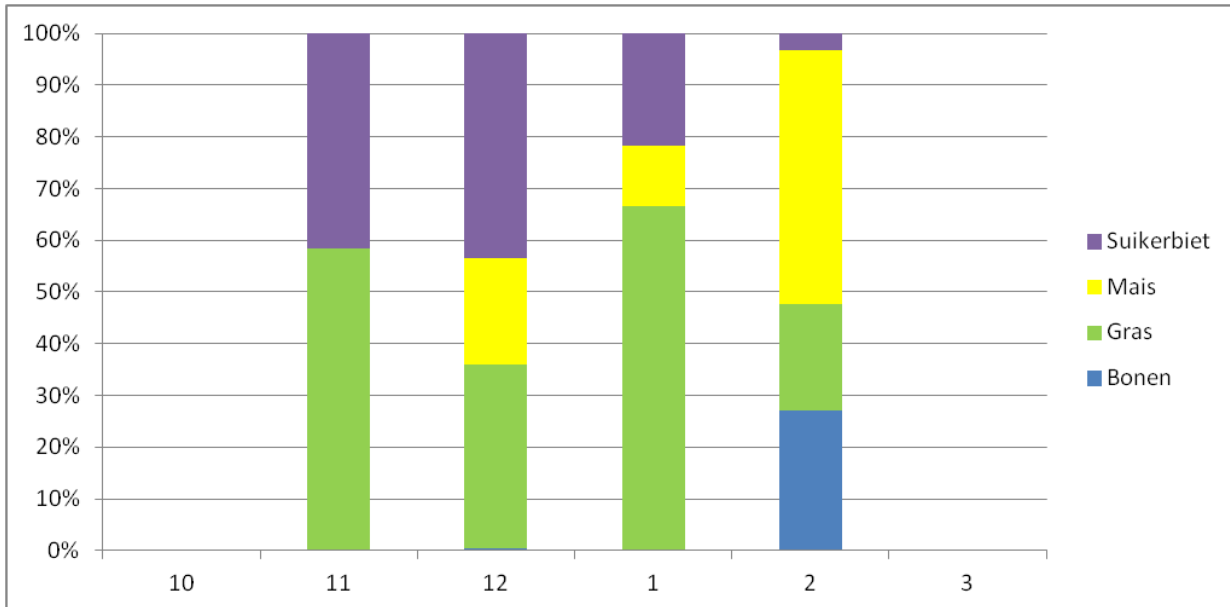
Figuur 6: Aantallen pleisterende Toendrarietganzen op het Wolfsplateau in seizoen 2018/2019 en 2019/20

De maandelijkse watervogeltellingen in gebied 62 geven geen goede indicatie van de totalen, omdat de Toendrarietganzen overdag op akkers soms ver buiten het Maasplassengebied foerageren en tijdens de reguliere tellingen zodoende gemist worden. Het belang van het Wolfsplateau voor overwinterende Toendrarietganzen is zodoende moeilijk met harde cijfers te onderbouwen, maar vermoedelijk aanzienlijk.

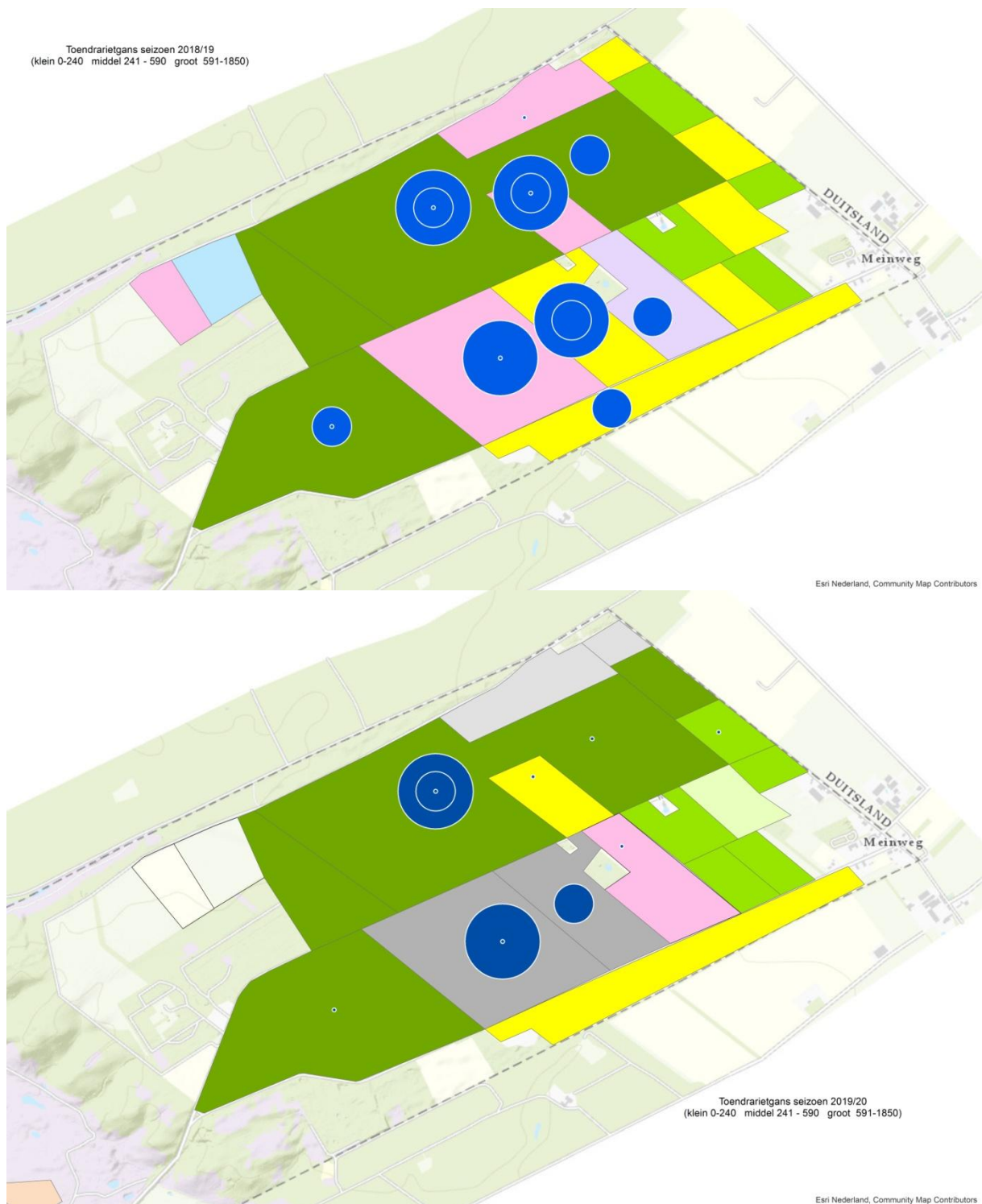
Toendrarietganzen die foerageren op het plateau van Koningsbosch en de oostkant van Echt gebruiken o.a. het Stevolgebied als slaapplek, terwijl vogels die overdag verblijven in het Roerdal in de Lus van Linne slapen. De Meinwegganzen gaan op hun beurt naar de Asseltse Plassen en naar het Zwaarveld bij Neer om te slapen. Ze foerageren overdag in het Buggenumse Veld, bij Wieler, rondom het Meerlebroek en op het Wolfsplateau. Dat het hierbij om steeds dezelfde groep gaat is diverse malen aangetoond met indicatororganen geel T94 (zie verderop).

Op het Wolfsplateau verblijven Toendrarietganzen in het begin van het seizoen hoofdzakelijk in de begrazingseenheden en wel overwegend ten noorden van de verharde Meinweg. Vanaf midden december zijn ze eerder aan te treffen op de maisstoppels, en vooral op de suikerbieten- en aardappelakkers (*figuur 7*). Hier foerageren ze op de oogstresten, vaak in gezelschap van Grauwe ganzen. De

graslanden, die meer favoriet zijn bij de Kolganzen, gebruiken ze in deze periode vooral om te slapen of om te drinken in de aanwezige poeltjes.

Figuur 7: Gewasgebruik van de Toendrariet-gezen op het plateau in de winters 2018/19 (boven) en 2019/20 (onder)

Figuur 8: Perceelgebruik van de Toendrarietganzen gedurende de winters 2018/19 (boven) en 2019/20 (onder).

Legenda: Roze (suikerbiet), blauw (bladrammanas), donkergroen (Gras-natuur), lichtgroen (gras-cultuur), geel (mais), lichtpaars (boon), lichtgrijs (asperge), donkergrijs (aardappel).

2.1. Toendraganzen met halsbanden

Toendrarietgans geel T94

Dit vrouwtje is op 15 december 2008 in Lith (Noord-Brabant) geringd en van een halsband voorzien. Op 11 oktober 2009 wordt T94 voor het eerst in onze provincie gezien en wel bij Wieler. Vanaf die datum is T94 in alle navolgende winters in Midden-Limburg vast gesteld. Op een aflezing op 15 december 2012 in de omgeving van Griendtsveen en op 19 oktober 2018 bij Kloosterhaar, Overijssel na, komen alle Nederlandse meldingen vanaf januari 2011 exclusief uit de ruime omgeving van Roermond. Hier maakt T94 deel uit van een groep Toendrarietganzen die pendelt tussen de Asseltse Plassen, Bouxweerd, Wieler, Meerlebroek en het Wolfsplateau.

De laatste meldingen van elk winterseizoen komen in drie jaren (2011, 2013 en 2015) uit Polen in respectievelijk de regio's Poznan, Pila en Bydgoszcz, telkens in maart. In zes jaren (2009, 2010, 2012, 2016, 2017 en 2019) is T94 in de maanden april en/of mei afgelezen in de omgeving van Harju-Risti in het noordwesten van Estland. Hierna verdwijnt T94 enkele maanden van de radar om in het najaar dan weer op te duiken in Midden-Limburg. De vroegste aflezing is op 29 september 2017 gedaan, maar meestal komen de eerste meldingen uit oktober of november.

Tijdens de tellingen in de winter 2018/2019 is T94 op 8 verschillende dagen afgelezen op het Wolfsplateau: 7, 15, 21 en 27 november; 12, 15 en 29 december; 15 januari. Hierna is T94 nog gezien bij Meerlebroek (20 januari) en de Asseltse Plassen (29 januari), om vervolgens op 11 april terug te zijn in de omgeving van Harju-Risti in Estland.

In de winter 2019/2020 is T94 op twee datums op het Wolfsplateau gezien: 28 oktober en 15 december 2019. Op 30 januari bevindt zij zich bij Wassenberg (Kreis Heinsberg) en op 2-6 maart in Kiskowo, nabij Poznan in Polen. Vanaf 25 maart t/m 8 mei wordt T94 op vier dagen gemeld uit Riihimäki, ten noorden van Helsinki in Zuid-Finland.

Toendrarietgans geel BGB

BGB is op 20 november 2013 als 1^e-jaars vrouwtje geringd en gehalsband in Maren-Kessel (Noord-Brabant). Van deze gans zijn relatief weinig Nederlandse aflezingen bekend. Op 4 oktober 2015 is ze aanwezig bij Asten, in november 2015 ten noorden

van Oss en op 13 januari 2016 wordt BGB eenmalig afgelezen bij Ravenswoude in Friesland.

In winter 2013/2014 is BGB gezien in de Duitse deelstaten Nordrhein-Westfalen, Niedersachsen en Brandenburg, in winter 2014/2015 in Gorzow – Polen, in winter 2015/2016 in Mecklenburg-Vorpommern, in winter 2016/2017 in Niedersachsen en in winter 2017/2018 weerom in Mecklenburg-Vorpommern. Met uitzondering van de winter 2013/2014 gaat het telkens om eenmalige aflezingen.

Op het Wolfsplateau is BGB uitsluitend op 26 december 2018 en op 19 januari 2019 gezien. In de winter 2019/2020 verbleef ze in Oost-Brabant en Noord-Limburg.

3. Kleine rietgans (*Anser brachyrhynchus*)

De Kleine rietgans is in Limburg een zeldzame soort. Elke winter verblijven enkele (1-4) exemplaren in het noorden van de provincie en (1-2) in de ruime omgeving van de Groote Peel, meestal in gezelschap van Toendrarietganzen. Ook in Midden-Limburg wordt de Kleine rietgans in de meeste winters wel een of meerdere keren gemeld, meestal solitair. Het is echter een soort die zeer makkelijk aan de aandacht ontsnapt.

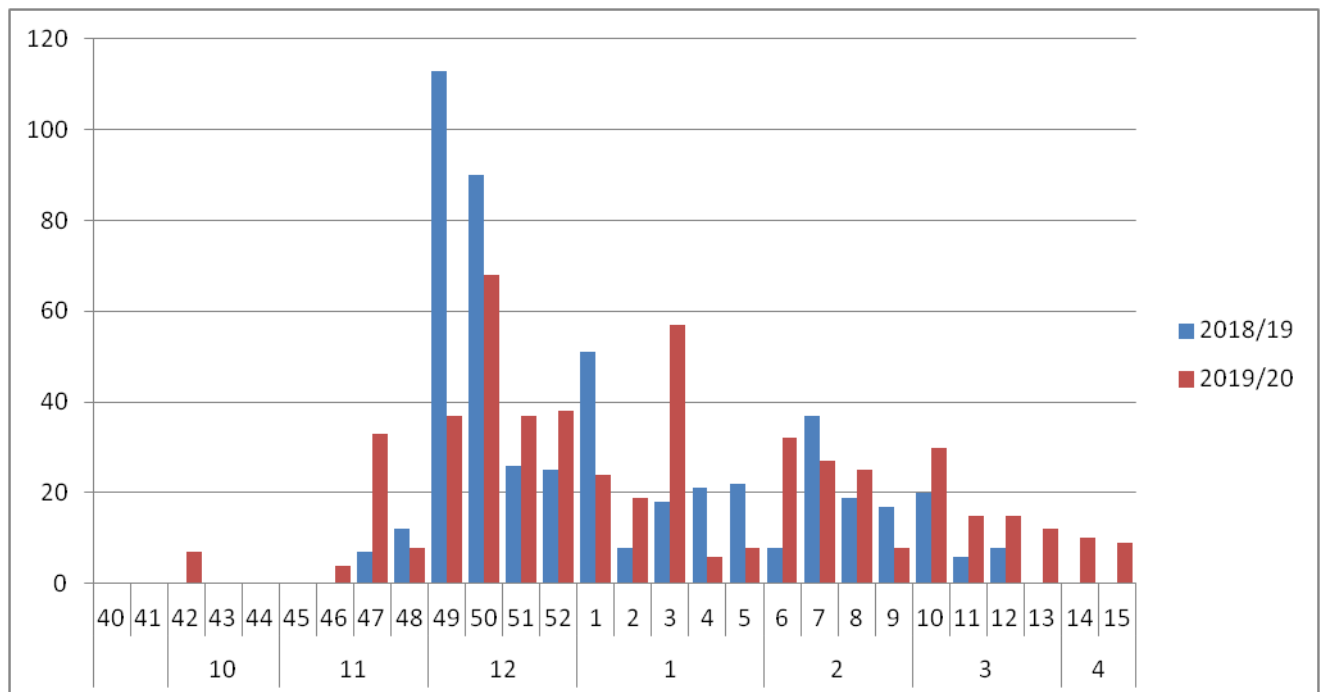
De eerste Kleine rietgans voor het Wolfsplateau is op 22 november 2015 door Joris Verhees ontdekt in een grote groep Toendrarietganzen. Op 22 en 30 januari 2018 waren in het gebied twee adulten aanwezig en op 12 februari 2018 nog een adult. In de winter 2018/2019 is de Kleine rietgans vervolgens op liefst vijf verschillende datums aangetroffen, weerom in de groep Toendrarietganzen: 9 en 12 december en 26 januari één adult en op 5 en 21 februari opnieuw twee adulten. In seizoen 2019/2020 is, ondanks uitgebreide zoektochten, geen enkel exemplaar aangetroffen op het Wolfsplateau.

4.1. Grauwe gans (*Anser anser*)

De Grauwe gans heeft een grensoverschrijdende en jaarrond aanwezige metapopulatie van enkele duizenden exemplaren. Bij nagenoeg elk(e) grindgat, stadsvijver, ven is de soort aanwezig als broedvogel. Overwintering vindt met name op de voedselrijke cultuurgraslanden in het Maasdal plaats en het Wolfsplateau is daarbij voor de

Grauwe gans van minimaal belang (*figuur 9*). In beide seizoenen is slechts een klein aantal pleisterend aangetroffen, met in 2018/2019 63 en in 2019/2020 68 exemplaren als maximum. Ook na afloop van de telperiodes blijven kleine aantallen gepaarde Grauwe ganzen op het Wolfsplateau aanwezig, die regelmatig heen en weer vliegen naar onder andere de Slenk en Scherpenzeel. Deels gaat het waarschijnlijk om broedvogels van de vennen in het Meinweggebied zelf.

Figuur 9: Aantallen pleisterende Grauwe ganzen op het Wolfsplateau in seizoen 2018/2019 en 2019/20.

4.2. Grauwe ganzen met halsbanden

Grauwe gans donkergroen LTK

LTK is op 5 juni 2014 langs de Maasnielderbeek bij Heidebaan-Roermond als 1^e-jaars man geringd en van een halsband voorzien. Hij pendelt sindsdien tussen de Maasplassen, het Meinweggebied en allerlei plassen in de naburige Kreis Heinsberg.

Op het Wolfsplateau is hij in winter 2018/2019 gezien op 8 februari en 7 maart, en in seizoen 2019/2020 op 24 februari en 2 maart.

Grauwe gans donkergroen LSJ

LSJ is eveneens op 5 juni 2014 langs de Maasnielderbeek in Roermond als 1^e-jaars vrouw geringd en gehalsband. Evenals LTK pendelt ze sindsdien tussen de Maasplassen, het Meinweggebied en de plassen in Kreis Heinsberg, maar heeft een iets avontuurlijker leven. Op 5 augustus 2015 wordt ze eenmalig afgelezen in de Ooijpolder bij Erlecom, notabene door haar ringer Berend Voslamber zelf.

Op het Wolfsplateau is LSJ in winter 2018/2019 door gezien op 5 december, 12 en 27 februari en op 8 december. In seizoen 2019/2020 is zij hier op 11, 16 en 23 december en op 14 januari afgelezen.

5. OVERIGE SOORTEN

Op het Wolfsplateau zijn nog vier andere ganzensoorten, alle exoten, waargenomen:

In beide telseizoenen is de **Canadese gans** slechts twee keer op het Wolfsplateau waargenomen: 3 december 2019 3 en 11 februari 2020 2 exemplaren. Na beëindiging van de tellingen zijn vanaf begin april echter zeer regelmatig 2-3 overvliegende en/of foeragerende Canadese ganzen gezien op het Wolfsplateau en in de Slenk.

De **Nijlgans** is in telseizoen 2018/2019 op zes verschillende dagen in kleine aantal (2 exemplaren) gezien, met een eenmalig maximum van 7 vogels op 5 december 2018. In de winter 2019/2020 is de soort op 19 van de 27 teldagen in kleine aantal (2-4 exemplaren) aanwezig. Vanaf begin februari neemt het aantal aanzienlijk toe, met een maximum van 19 Nijlganzen op 24 februari 2020.

Na een eerste waarneming op 24 april 2008 is de **Casarca** vervolgens in acht verschillende winterseizoenen op het Wolfsplateau gemeld. In telseizoen 2019/2020 was een koppeltje tussen 2 en 20 april aanwezig bij de poeltjes in de begrazingseenheid. Op 6 maart probeerde een solitair mannetje zich hier tevergeefs tussen te wringen.

Op 8 december 2018 zag Ernest van Asseldonk eenmalig een **Indische gans** op het Wolfsplateau.

Het belang van het Wolfsplateau voor overwinterende ganzen in Midden-Limburg

Het Wolfsplateau is voor zowel Kolgans als Toendrarietgans een belangrijk gebied. Een aanzienlijk deel van hun winterpopulatie in het Middenlimburgse Maasplassengebied maakt op z'n minst tijdelijk, deels zelfs structureel gebruik van de hier gelegen gronden. Belangrijk hierbij zijn de factoren rust en voedsel. Het Wolfsplateau is afgelegen en beperkt toegankelijk voor publiek, waardoor nauwelijks menselijke verstoring optreedt. De begrazingseenheden zijn bovendien groot van omvang, volledig omheind en bieden in de winterperiode voldoende drinkgelegenheid. De graslanden leveren voedsel voor Kolgans, terwijl de ernaast gelegen grootschalige akkers nog voldoende oogstrestanten bevatten om de hele periode interessant te zijn voor de Toendrarietgans. Tot slot is nog van belang dat op het Wolfsplateau geen ganzenbejaging plaatsvindt en er dus nauwelijks energie vergende verplaatsingen noodzakelijk zijn. Al met al is het Wolfsplateau op dit moment dus een prima refugium voor de ganzen.

En verder?

Een punt van aandacht zijn de in 2020 gebouwde mega-windmolens in de noordoosthoek van het Wolfsplateau. Tijdens de tellingen in beide seizoenen is slechts één keer waargenomen dat een groep ganzen uit de richting van Niederkrüchten kwamen invliegen. Of en in hoeverre deze constructies invloed hebben of gaan hebben op overwinterende ganzen zal onder andere komend telseizoen moeten blijken. Hierbij dan ook de oproep om elke waarneming van ganzen die op enigerlei manier invloed ondervinden van de mega-windmolens goed te documenteren en op waarneming.nl te beschrijven in het opmerkingenveld.

Alle tellingen zijn uiteraard slechts momentopnamen. De aantallen aanwezige ganzen kunnen in principe van uur tot uur en van dag tot dag veranderen. Om hier meer duidelijkheid over te verkrijgen zou het daarom interessant zijn om komend telseizoen dit verloop eens met meerdere waarnemers tegelijkertijd zowel binnen één dag van uur tot uur, als binnen één week van dag tot dag te monitoren.

De bruikbaarheid van de waarnemingen is afhankelijk van de nauwkeurigheid waarmee de tellingen worden uitgevoerd. Zoals in het voorgaande al eerder is aangegeven, heeft het de voorkeur om kleine groepen exact (op individu-niveau) te tellen, en grotere groepen door telkens tientallen af te passen. Ganzen zijn vaak zeer beweeglijk en het is daarom noodzakelijk om deze telprocedure minimaal drie keer toe te passen. Uit de drie uitkomsten geldt de middelste als eindtotaal.

Dankwoord

Een woord van dank aan Menno Horman (SOVON) voor het aanleveren van de gebiedstotalen van de watervogeltellingen in het Maasplassengebied. Aan alle waarnemers van Stichting Koekeloere die op enigerlei wijze een bijdrage hebben geleverd aan de tellingen. Heel in het bijzonder aan Ernest van Asseldonk voor het uitgebreid redigeren, verfraaien en becommentariëren van het concept-verslag. En tot slot dank aan Staatsbosbeheer voor het verlenen van een ontheffing om in NP De Meinweg onderzoek te mogen doen.

Fotoverantwoording: Kolgans (Albert Kleibeuker), Grauwe gans en Toendrarietgans (Ernest van Asseldonk), Kleine rietgans (Willem Vergoossen).